

РЕЦЕНЗІЯ

доктора медичних наук, професора **СОКОЛЬНИКА Сергія Олександровича**, професора кафедри дитячої хірургії та отоларингології Буковинського державного медичного університету, на дисертаційну роботу **ХАЩУКА Василя Сидорійовича** на тему: «Хірургічне лікування спайкової хвороби у дітей з застосуванням антиадгезивних засобів (експериментально-клінічне дослідження)», представлену до захисту у разову раду БДМУ ДФ 76.600.047, що утворена згідно з наказом в.о. ректора ЗВО Буковинського державного медичного університету № 97/Д від 30.09.2022 на підставі рішення Вченої ради БДМУ № 01 від 30.08.2022 року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

Актуальність теми.

Невирішеною на сьогодні залишається проблема прогнозування, профілактики та лікування спайкової хвороби (СХ) в цілому світі, що веде за собою розвиток тяжких ускладнень, особливо порушення нормальної життєдіяльності та розвитку дитини. За даними літератури у 63% СХ виникає після ургентних операцій, в 37% – після планових оперативних втручань, а летальність коливається у широких межах – від 13 до 60%.

Достатній спектр прогностичних маркерів використовується для прогнозування розвитку спайкового процесу (СП) органів черевної порожнини (ОЧП), однак жоден із них не є повністю точним у виявленні повторного виникнення спайок в животі. Крім того, зарубіжні автори вказують на велику роль колагенів різних типів у патогенезі спайкового процесу ОЧП. Цих досліджень за даними показниками при СХ у вітчизняній літературі майже немає, а зарубіжні дослідження не доходять до спільного висновку.

Відсутність зменшення числа хворих дітей щороку на СХ є не тільки проблемою окремого регіону, а охоплює весь світ. Ці дані ставлять під сумнів правильність визначення попередніх прогностичних маркерів СХ. Таким чином, виявлення біомаркерів сироватки крові, а саме гіалуронової кислоти (ГК) та N-пептид колагену III типу (N-ПК III) дає змогу додатково спрогнозувати і попередити розвиток СП ОЧП із розвитком ускладнень у вигляді пізньої спайкової кишкової непрохідності (ПСКН) та в подальшому з наступним зменшенням числа релапаротомій у дітей.

Отже, у зв'язку з неоднозначністю сучасних даних щодо особливостей прогнозування, профілактики та лікування СХ, можна відзначити, що обрана автором тема наукової роботи є надзвичайно актуальною і безсумнівно потребує поглибленого дослідження, результати якого представлені здобувачем у дисертаційній роботі.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертація Хащука В.С. є завершеною науковою працею, яка виконана на високому науковому рівні, базується на достатній кількості клінічних спостережень (338 пацієнтів з пізньою спайковою кишковою непрохідністю, 73 з яких прооперовані повторно (більше одного разу) та виставлено діагноз спайкової хвороби та 135 нелінійних інфантильних щурів в експерименті), що є необхідною метою для реалізації поставлених мети та завдань дослідження.

Наявний у дисертації ілюстрований матеріал повністю відображає об'єм проведених клінічних та експериментальних досліджень та наочно демонструє необхідну наукову інформацію. Аналіз і узагальнення результатів дослідження, а також висновки роботи проведено ґрунтовно із залученням достатньої кількості джерел літератури для порівняння та підтвердження власних даних дослідження.

За матеріалами дисертаційного дослідження здобувачем опубліковано 20 наукових праць, з яких 5 статей у фахових виданнях України (1 - одноосібна), 2 статті у виданнях, включених у наукометричну базу Scopus, 11

тез доповідей у вітчизняних та зарубіжних матеріалах науково-практичних конференцій (4 з яких на конференціях за кордоном); 2 патенти України на корисну модель. В усіх публікаціях здобувача лаконічно та чітко викладені основні матеріали дисертаційної роботи.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Висока інформативність та новизна отриманих результатів в роботі ХАЩУКА Василя Сидорійовича є безсумнівною і базується на глибокому аналізі патогенезу інтраабдомінального спайкового процесу. Ретельно досліджені концентрації ГК та N-ПК III в сироватці крові, як в експериментальній так і в клінічній частині досліджень, що відіграють ключові ролі в розвитку патологічного процесу, беззаперечно слугують предикторами даного захворювання. Встановлено, що збільшення рівнів сироваткових ГК та N-ПК III вказує на високий ризик розвитку внутрішньоочеревинного спайкового процесу після проведених оперативних втручань.

Вперше запропоновано алгоритм хірургічного лікування СХ у дітей. Вперше в хірургічному лікуванні СХ у дітей запропоновано визначати локальну концентрацію циркулярних м'язів (ЛКЦМ) тонкої кишки із звільненням їх від спайок та застосуванням бар'єрного препарату на основі натрію гіалуронату та декаметоксину (НГД). Доведено, що для лікування та профілактики рецидиву СХ у дітей доцільно використовувати методику часткового адгезіолізису у поєднанні з інтраопераційним використанням НГД. Наукові положення, висновки, які сформульовані у дисертації, достатньою мірою відображені в опублікованих працях. Матеріали дисертаційної роботи пройшли неодноразову апробацію на науково-практичних конференціях (з міжнародною участю в тому числі), з'їздах.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Висновки та наукові положення, що вказані у дисертаційній роботі, цілком відповідають поставленій меті роботи і завданням дослідження.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації, зумовлена правильно обраними методичними підходами та достатньою кількістю обстежених осіб та експериментальних тварин. Використані методики дослідження є такими, що дозволяють вирішити поставлені завдання на сучасному методичному рівні, що дало можливість автору отримати вірогідні результати та дійти обґрунтованих висновків.

Наукова робота висвітлена якісними фотографіями, рентгенологічними знімками, рисунками і таблицями зі статистично опрацьованими даними, що є доказово-документальним підтвердженням проведених досліджень, значно полегшують сприйняття матеріалів дисертації та сприяють кращому розумінню особливостей профілактики та лікування СХ у дітей. На підставі цього можна стверджувати про вірогідність отриманих результатів та обґрунтованість наукових положень та висновків, сформульованих у дисертаційному доробку.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Автором був використаний комплексний підхід до розв'язання наукової проблеми та досягнення поставлених завдань дослідження, що й дало змогу виконати дисертаційну роботу на високому науковому рівні. Дисертант самостійно проаналізував наукову літературу, склав план дослідження, виконував лабораторні та клінічні, а також статистичні методи дослідження. Самостійно проводив хірургічне лікування хворих на СХ та ПСКН. Разом із науковим керівником сформульована ідея і визначена тема дисертації.

Здобувачем особисто написані та проілюстровані всі розділи дисертації, проведена статистична обробка та аналіз одержаних результатів. Висновки та інтерпретація результатів також проведені власноруч. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, внесок здобувача є пріоритетним.

Все вище згадане підтверджує високе оволодіння методологією наукової діяльності, що необхідно для сучасного науковця.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Дисертаційна робота Хащука В.С. має суттєве теоретичне значення, оскільки доповнює існуючі дані щодо клінічного перебігу спайкової хвороби, класифікації даної патології та покращує розуміння патогенезу СП.

Поглиблені дані про роль предикторів розвитку СХ (сироваткова концентрація ГК та М), ґрунтовно досліджені їх значення при різних хірургічних ускладненнях, з якими стикається хірург на практиці (некроз кишки, ішемія, висушування, ушкодження мезотелію тощо).

Результати дисертаційного дослідження мають також велику практичну цінність. Здобувачем встановлено можливість визначення ЛКЦМ кишки для визначення місця накладання анастомозу за допомогою запатентованих пристроїв у 2-х модифікаціях (основний та портативний).

Отримані дані наукової роботи дають можливість удосконалити ранню діагностику ПСКН, своєчасно призначити відповідну терапію, покращити якість життя маленьких пацієнтів із СХ.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати дисертаційного дослідження значною мірою розширюють знання про клініко-патогенетичні особливості перебігу СХ та дають можливість удосконалити підходи до ранньої діагностики рецидивів СХ та лікування із застосуванням поєднаного антиадгезивного засобу на основі НГД. Таким чином, отримані наукові дані можуть бути використані у практичній

діяльності лікувально-профілактичних установ та навчальному процесі закладів вищої освіти при підготовці майбутніх лікарів-спеціалістів.

Результати дослідження впроваджено у практичну діяльність дитячих хірургічних стаціонарів: Комунальне некомерційне підприємство «Івано-Франківська обласна дитяча клінічна лікарня» Івано-Франківської обласної ради; Комунальне некомерційне підприємство «Тернопільська обласна дитяча клінічна лікарня» Тернопільської обласної ради; Комунальне некомерційне підприємство «Запорізька обласна дитяча клінічна лікарня» Запорізької обласної ради; Комунальне некомерційне підприємство «Рівненська обласна дитяча лікарня» Рівненської обласної ради; Комунальне підприємство «Волинське обласне територіальне медичне об'єднання захисту материнства і дитинства» Волинської обласної ради; Комунальне некомерційне підприємство «Міська дитяча клінічна лікарня» Чернівецької міської ради. Отримані результати впроваджено у навчальний процес на кафедрах дитячої хірургії Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова та закладу вищої освіти Буковинський державний медичний університет.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

За результатами перевірки комісією Буковинського державного медичного університету тексту дисертації Хашука Василя Сидорійовича на тему: «Хірургічне лікування спайкової хвороби у дітей з застосуванням антиадгезивних засобів (експериментально-клінічне дослідження)» шляхом використання сертифікованого програмного забезпечення «Antiplagiarism» встановлено унікальність (оригінальність) текстових даних (91%), відсутність фактів плагіату, самоплагіату, фабрикування, фальсифікування даних чи інших ознак порушення академічної доброчесності щодо інших публікацій та інтернет-ресурсів.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

За актуальністю теми, методичним рівнем виконаних досліджень, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням, повнотою опублікування результатів дисертації, оригінальністю текстових даних (відсутністю порушення академічної доброчесності) дисертаційна робота Хашука Василя Сидорійовича на тему: «Хірургічне лікування спайкової хвороби у дітей з застосуванням антиадгезивних засобів (експериментально-клінічне дослідження)» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року №44 та Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний рецензент:

професор закладу вищої освіти

кафедри дитячої хірургії та отоларингології

Буковинського державного медичного університету,

доктор медичних наук, професор

[Підпис] Сергій СОКОЛЬНИК

Підпис <i>Сергія Сокольника</i>
засвідчую:
Начальник відділу кадрів
Буковинського державного медичного університету

Методика